

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 95/06-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. mája 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť S. A. a I. A., obaja bytom S., zastúpených advokátom JUDr. L. F., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 143/94 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 143/94 porušil základné právo S. A. a I. A. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. S. A. a I. A. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume každému po 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré im je Okresný súd Galanta p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. S. A. a I. A. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 10 484 Sk (slovom desaťtisíc štyristoosemdesiatštyri slovenských korún), ktoré je Okresný súd Galanta p o v i n n ý vyplatiť advokátovi JUDr. L. F., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 22. marca 2006 č. k. I. ÚS 95/06-12 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť S. A. (ďalej len „sťažovateľ v I. rade“) a I. A. (ďalej len „sťažovateľka v II. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), obaja bytom S., zastúpených advokátom JUDr. L. F., B., ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 143/94 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že návrhom podaným na okresnom súde 22. augusta 1994 sa Č., a. s., P. (ďalej len „navrhovateľka“), domáhala od sťažovateľov a spol. zaplata 15 790 Kč s príslušenstvom z titulu vrátenia nesplatennej novomanželskej pôžičky, ktorá bola navrhovateľkou poskytnutá sťažovateľom, pričom odporcovia v III. a IV. rade boli ich ručiteľmi. Podľa tvrdenia sťažovateľov konanie okresného súdu

v ich veci je neprimerane zdĺhavé, čím sa predlžuje stav ich právnej neistoty a odd'ahuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli: „*Nečinnosťou Okresného súdu v Galante - nebolo rozhodnuté o záväzkoch navrhovateľa I. a II. v primeranej lehote a ich vec nebola súdom spravodlivo rozhodnutá ani po dobu 11 (jedenásť) rokov a 2 mesiacov, t. j. 134 mesiacov. Okresný súd v Galante napríklad nevykonal vo veci absolútne žiadny procesný úkon v dobe od 14. 12. 1995 do dňa 10. 01. 2002 (...), t. j. nekonal po dobu 7 rokov (84 mesiacov) vo veci.*

O podaní žalobcu o spätvzatie žaloby v časti 1.937,- Kč zo dňa 05. 09. 1995 rozhodol Okresný súd v Galante svojím uznesením sp. zn. 8 C/143/94-95 až dňa 18. 10. 2005, t. j. po 10 (desiatich) rokoch.

K porušeniu vyššie uvedených základných práv navrhovateľa I. a II. zaručených Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Ústavou Slovenskej republiky dochádza zo strany Okresného súdu v Galante už po dobu 11 (jedenásť) rokov a 2 (dvoch) mesiacov, t. j. celkom 134 mesiacov.

Pričom je potrebné uviesť, že sa nejedná o skutkovo zložitú vec, jedná sa o zaplatenie pohľadávky v sume 15.790,- Kčs, resp. 13. 852,16,- Kčs (Sk) z mladomanželskej pôžičky. A prieťahy v predmetnej právnej veci nezapríčinil navrhovateľ I. a II. svojím chovaním.

Vo vyššie uvedenej veci sp. zn. 8 C /143/94 má navrhovateľ I. a II. skutočný záujem, aby sa vec čo najrýchlejšie prerokovala, aby boli súdom spravodlivo určené ich záväzky, aby súdom bolo vydané rozhodnutie, ktoré by zaručilo spravodlivé urovanie sporu.“

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1.) Nečinnosťou Okresného súdu v Galante vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 143/94 zo dňa 22. 8. 1994 došlo k porušeniu práva S. A. a I. A. (...) aby vec bola prerokovaná bez zbytočných prieťahov zaručených Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2.) Okresný súd v Galante je povinný zaplatiť S. A. a I. A. spolu finančné zadostučinenie 120 000 (stodvadsaťtisíc),- Sk, ktoré je Okresný súd v Galante povinný im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3.) Okresnému súdu v Galante vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C /143/94 sa prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

4.) S. A. a I. A. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 10 484 Sk (...), ktorú je Okresný súd v Galante povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. L. F., do jedného mesiaca po právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania - za okresný súd jeho predseda JUDr. Ľ. S. listom sp. zn. Spr. 1514/06 zo 7. apríla 2006 a právny zástupca sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 28. apríla 2006.

2. 1. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem popisu procesných úkonov vykonaných okresným súdom v predmetnom konaní uviedol:

„Predmetná vec je evidovaná t. č. ako vec so zahraničným prvkom, pretože navrhovateľ je účastník so sídlom v Českej republike. Odporcovia v 3. a 4. rade takisto majú trvalý pobyt v Českej republike. Okrem iných práve táto skutočnosť ovplyvnila aj dĺžku tohto konania, pretože v súdnom konaní vznikli problémy pri zisťovaní pobytu odporcu v 4. rade, problémy pri doručovaní súdnych písomností tomuto účastníkovi, napokon súd mu musel ustanoviť opatrovníčku pre konanie. Týmto už naznačujem, že dĺžku konania od podania návrhu až do posledného meritórneho rozhodnutia vo veci 16. 12. 2005 na súde prvého stupňa považujem za neprimeranú. Je síce pravda, že súd prvého stupňa vo veci už vydal tri meritórne rozhodnutia, ktoré však nenadobudli doposiaľ právoplatnosť a vykonateľnosť z dôvodu, že dvakrát rozhodnutím odvolacieho súdu, tieto meritórne rozsudky boli zrušené a vrátené späť na ďalšie konanie a rozhodovanie súdu prvého stupňa.

Ďalší dôvod pre ktorý vec nebola v primeranom čase vybavená je skutočnosť, že dlhodobo tunajší súd je poddimenzovaný sudcami, čo prakticky je zjavné aj z písomného vyjadrenia zákonného sudcu na predmetnú sťažnosť (...).“

Zákonný sudca k vyjadreniu predsedu okresného súdu dodal: „Prieťahy v konaní sú spôsobené enormným zaťažením vec vybavujúceho sudcu. Počas doby trvania predmetného súdneho sporu z Okresného súdu v Galante odišlo 20 sudcov, pričom odchodivší sudcovia boli z civilného úseku a po týchto sudcoch bolo nutné dokončiť veci. Na civilnom úseku

okrem mňa, predsedu OS, podpredsedníčky OS sa viac krát vymenili sudcovia. V mojom oddelení nastal stav kedy sa stratil prehľad o spisoch vzhľadom na množstvo iných pridelených spisov. Stav v oddelení viedlo k tomu, že som opakovane jak písomne, tak ústne upozorňoval vedenie súdu na nemožnosť vybavovať veci.“

2. 2. Právny zástupca sťažovateľov vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol: „(...) oznamujeme, že s vyjadrením Okresného súdu Galanta č. Spr. 1514/06 zo dňa 7. apríla 2006 v ktorom predseda súdu JUDr. L. S. uvádza, že dĺžku konania od podania návrhu až do posledného meritórneho rozhodnutia vo veci 16. 12. 2005 na súde prvého stupňa považuje za neprimeranú a nečinnosť súdu v období prakticky od januára 1995 až po január 2002 a v období od 5. 3. 2002 do 16. 1. 2004 bližšie vysvetliť nevie. (...) Nadväznosti na túto nečinnosť súdu neodôvodnene nám bola spôsobená aj psychická ujma.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 143/94:

- 22. august 1994 – navrhovateľka sa návrhom podaným na okresnom súde domáhala vydania platobného rozkazu, ktorým by sa sťažovateľom a spol. uložila povinnosť zaplatiť jej 15 790 Kč z dôvodu vrátenia zročnej pôžičky;
- 23. august 1994 – okresný súd vyzval navrhovateľku, aby zaplatila súdny poplatok za návrh;
- 9. september 1994 – navrhovateľka oznámila okresnému súdu, že zaplatila súdny poplatok a oznámila aktuálnu adresu odporcu v IV. rade;
- 14. september 1994 – okresný súd nariadil pojednávanie na 10. október 1994;
- 3. október 1994 – navrhovateľka ospravedlnila svoju neprítomnosť na pojednávaní 10. októbra 1994 s tým, že trvá na svojom návrhu a predložených dôkazoch postačujúcich na rozhodnutie veci;
- 10. október 1994 – po tom, čo okresný súd uznesením na pojednávaní ustanovil odporcovi v IV. rade opatrovníka z dôvodu jeho neznámeho pobytu (okresný súd mu však nedoručoval predvolanie na adresu, ktorú mu oznámila navrhovateľka 9. septembra 1994) a po vyhlásení sťažovateľov, že súhlasia s navrhovateľkou uplatneným nárokom, avšak sú ochotní ho zaplatiť v slovenskej mene, okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým zaviazal sťažovateľov a spol. zaplatiť žalovanú sumu v slovenských korunách;
- 31. október 1994 – navrhovateľka podala proti rozsudku odvolanie;
- 7. november 1994 – okresný súd zaslal odvolanie navrhovateľky na vyjadrenie sťažovateľom a spol. a navrhovateľku vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie;
- 23. november 1994 – spis bol predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na konanie o odvolaní;
- 30. december 1994 – spis bol vrátený okresnému súdu ako predčasne predložený, pretože rozsudok ešte nebol doručený odporcovi v III. rade;
- 16. február 1995 – spis bol opätovne predložený krajskému súdu;

- 9. máj 1995 – krajský súd uznesením sp. zn. 17 Co 79/95 z dôvodu procesných pochybení rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie;
- 6. jún 1995 – spis bol vrátený okresnému súdu;
- 8. jún 1995 – okresný súd žiadal navrhovateľku, aby oznámila adresu bydliska odporcu v IV. rade;
- 19. jún 1995 – navrhovateľka oznámila okresnému súdu adresu odporcu v IV. rade, ktorá bola okresnému súdu známa už z jej oznámenia z 9. septembra 1994;
- 22. august 1995 – okresný súd nariadil pojednávanie na 14. september 1995;
- 5. september 1995 – navrhovateľka oznámila okresnému súdu, že časť žalovanej sumy sťažovatelia a spol. zaplatili, takže v časti tejto sumy zobrala návrh späť;
- 14. september 1995 – po tom, čo okresný súd na pojednávaní uznesením pripustil zmenu návrhu v rozsahu navrhovateľkou uplatneného čiastočného späťvzatia v zmysle jej podania z 5. septembra 1995 a sťažovatelia uznali ňou uplatnený nárok, bol vo veci vyhlásený rozsudok;
- 27. november 1995 – navrhovateľka podala odvolanie proti rozsudku;
- 30. november 1995 – okresný súd žiadal, aby navrhovateľka zaslala ďalšie kópie jej odvolania;
- 14. december 1995 – okresnému súdu boli doručené ďalšie kópie odvolania navrhovateľky;
- 18. december 1995 – okresný súd zaslal odvolanie navrhovateľky na vyjadrenie sťažovateľom a spol.;
- 12. august 1996 – spis bol predložený krajskému súdu na konanie o odvolaní;
- 15. november 1996 – spis bol vrátený okresnému súdu ako predčasne predložený, pretože ani rozsudok ani odvolanie navrhovateľky (ktoré prevzal otec žalovaného v IV. rade) neboli doručené odporcovi v IV. rade a súčasne nie všetci účastníci na strane odporcu (sťažovatelia a spol.) vyjadrili svoj súhlas s čiastočným späťvzatím návrhu navrhovateľkou jej podaním 5. septembra 1995;
- 10. január 2002 – okresný súd vydal opravné uznesenie k rozsudku zo 14. septembra 1995, ktorým opravil jeho výrok tak, že povinnosť uložená sťažovateľom a spol. nemala znieť zaplatiť v slovenských korunách, ale v českej mene;

- 18. január 2002 – sťažovatelia podali proti opravnému uzneseniu „odpor“ a žiadali, aby bolo vo veci nariadené pojednávanie;
- 14. február 2002 – okresný súd nariadil informatívny výsluch sťažovateľov na 5. marec 2002;
- 5. marec 2002 – sťažovatelia na informatívnom výsluchu upresnili, že ich podanie z 18. januára 2002 je treba považovať za odvolanie a že sú ochotní žalovanú sumu zaplatiť avšak v slovenských korunách;
- 23. január 2004 – spis bol predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd 2“) na konanie o odvolaní sťažovateľov;
- 9. marec 2004 – krajskému súdu bolo okresným súdom postúpené jemu doručené oznámenie navrhovateľky, že pohľadávku, ktorú si v konaní uplatňovala proti sťažovateľom a spol. postúpila s účinnosťou k 31. augustu 2003 spoločnosti – L. a súčasne žiadala, aby okresný súd rozhodol, že táto spoločnosť vstupuje do sporu namiesto navrhovateľky;
- 7. apríl 2004 – krajský súd 2 vrátil spis okresnému súdu, ako nesprávne predložený, pretože odvolacie konanie sa podľa neho začalo už v „roku 1995“, v rámci ktorého ešte nebolo vybavené odvolanie navrhovateľky proti rozsudku okresného súdu zo 14. septembra 1995, a preto by mal vo veci konať krajský súd;
- 4. máj 2004 – spis bol opätovne predložený krajskému súdu 2;
- 13. máj 2004 – krajský súd 2 opätovne upozornil okresný súd, že spis mu bol nesprávne predložený a že má byť zaslaný krajskému súdu;
- 19. máj 2004 – spis bol predložený krajskému súdu na konanie o odvolaní navrhovateľky z 27. novembra 1995, ako aj na konanie o odvolaní sťažovateľov z 18. januára 2002;
- 23. september 2004 – krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 144/04 a sp. zn. 2 Co 164/04 na základe odvolaní účastníkov rozsudok okresného súdu zo 14. septembra 1995 v spojení s opravným uznesením z 10. januára 2002 z dôvodu nepreskúmateľnosti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie;
- 8. november 2004 – spis bol vrátený okresnému súdu;
- 16. december 2004 – okresný súd doručoval rozhodnutie krajského súdu účastníkom konania;
- 16. február 2005 – okresný súd žiadal cestou Okresného súdu Pardubice a Okresného súdu Plzeň o doručenie rozhodnutia krajského súdu z 23. septembra 2004 odporcom

v III. a IV. rade, žijúcim v Českej republike, a v prípade jeho neúspešného doručenia na súdu známou adresu žiadal aj o prešetrenie ich pobytu;

- 23. marec 2005 – dožiadanie bolo doručené Okresnému súdu Pardubice;

- 2. máj 2005 – okresnému súdu bolo bez vybavenia vrátené dožiadanie z Okresného súdu Pardubice s tým, že odporca v III. rade sa z miesta bydliska odst'ahoval bez udania novej adresy;

- 30. máj 2005 – Okresný súd Plzeň oznámil okresnému súdu, že dožiadanie sa nepodarilo vybaviť, pretože odporca v IV. rade sa v mieste svojho bydliska nezdržiava;

- 6. jún 2005 – okresný súd zaslal dožiadanie o zistenie pobytu odporcov v III. a IV. rade Okresnému súdu Rokycany a Okresnému súdu Pardubice;

- 20. jún 2005 – dožiadanie bolo doručené Okresnému súdu Rokycany, ako aj Okresnému súdu Pardubice;

- 11. august 2005 – Okresný súd Rokycany oznámil okresnému súdu výsledok šetrenia pobytu odporcu v IV. rade, ktorého aktuálnu adresu sa nepodarilo zistiť;

- 24. august 2005 – okresný súd uznesením ustanovil odporcovi v IV. rade opatrovníka na doručovanie;

- 2. september 2005 – okresnému súdu bolo z Okresného súdu Pardubice doručené vybavené dožiadanie s tým, že odporcovi v III. rade boli doručené všetky písomnosti;

- 18. október 2005 – okresný súd uznesením zastavil konanie v časti žalovanej sumy, v ktorej navrhovateľka zobrala svoj návrh podaný 5. septembra 1995 späť;

- 19. október 2005 – okresný súd nariadil pojednávanie na 13. december 2005, na ktoré nepredvolal navrhovateľku;

- 13. december 2005 – po vypočutí s'ťažovateľov okresný súd za účelom vyhlásenia rozsudku odročil pojednávanie na 16. december 2005;

- 16. december 2005 – okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok;

- 25. január 2006 – s'ťažovatelia podali proti rozsudku odvolanie;

- 9. február 2006 – okresný súd zisťoval u navrhovateľky, či jej bol doručený rozsudok zo 16. decembra 2005, pretože okresnému súdu nebola vrátená doručka;

- 27. marec 2006 – okresný súd žiadal od navrhovateľky vyjadrenie v zmysle prípisu z 9. februára 2006.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 143/94 o návrhu navrhovateľky, ktorou sa od sťažovateľov a spol. domáha zaplata 15 790 Kč s príslušenstvom, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru .

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I.ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v napadnutom konaní, v ktorom sa sídlo navrhovateľky nachádza v zahraničí, môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci so zdlhhavejšou prípravou pojednávania a uskutočňovaním dožiadaní v cudzine. Posudzovanú dĺžku konania však v danom prípade

nebolo možné pripísať iba zložitosti veci, ale, ako to bude v ďalšom vyhodnotené, aj správaniu (postupu) okresného súdu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priesťahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti zistil, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný alebo nevykazoval relevantnú procesnú činnosť v období:

- od 15. novembra 1996 (spis bol krajským súdom vrátený okresnému súdu) – do 10. januára 2002 (okresný súd vydal opravné uznesenie k rozsudku zo 14. septembra 1995), t. j. viac ako 5 rokov;

- od 5. marca 2002 (okresný súd vypočul sťažovateľov na informatívnom výsluchu k nimi podanému odvolaniu) – do 19. mája 2004 (spis bol predložený krajskému súdu na konanie o odvolaní navrhovateľky z 27. novembra 1995 ako aj na konanie o odvolaní sťažovateľov z 18. januára 2002), t. j. viac ako 2 roky, pričom v tomto období okresný súd dvakrát predložil spis druhostupňovému súdu na odvolacie konanie (23. januára 2004 a 4. mája 2004).

Okresný súd teda počas viac ako siedmich rokov vo veci nevykonával prakticky žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako odporcovia počas napadnutého súdneho konania nachádzajú, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Okrem toho ani úkony, ktoré boli vykonané v predmetnej veci mimo uvedených období nečinnosti, neboli vždy efektívne (napr. opakované predčasné alebo nesprávne predkladanie spisu odvolaciemu súdu alebo k rozsudku vyhlásenému 14. septembra 1995 bolo vydané opravné uznesenie až 10. januára 2002 a pod.). K uvedeným zbytočným priesťahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale predovšetkým postupom súdu. Obranu okresného súdu, podľa ktorého „*tunajší súd je poddimenzovaný sudcami*“, nebolo možné akceptovať. V tejto

súvislosti ústavný súd už opakovane uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal alebo nemohol riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02). Na základe tvrdenia zákonného sudcu, že „*prieťahy v konaní sú spôsobené enormným zaťažením vec vybavujúceho sudcu*“ treba pripomenúť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec (napr. I. ÚS 91/05).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy ako aj porušenie práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. Vzhľadom na to, že 16. decembra 2005 bol vo veci vyhlásený rozsudok, neprichádzalo do úvahy, v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia spolu vo výške 120 000 Sk, ktoré zdôvodnili najmä tým, že sa nachádzajú v právnej neistote a musia:

„neustále po dlhšiu dobu (skoro 12 rokov) vyhľadávať právnu pomoc, aby sa domohol svojho práva na súdnu a inú právnu ochranu, priesťahmi súdu v konaní sa neustále zvyšuje (...) aj psychické zaťaženie.“

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadost'učinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä vzhľadom na dlhodobú bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu považuje za primerané v sume každému po 30 000 Sk, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2.

Ústavný súd pri priznaní primeraného finančného zadost'učinenia prihliadol aj na povahu veci, totiž, že predmetom konania je žalobný návrh *„o zaplatenie 15 790 Kč s prísl.“*, pričom sťažovatelia po pripustení čiastočného späťvzatia návrhu 14. septembra 1995, v podstate uznali navrhovateľkou uplatnený nárok, čo potvrdili aj pri informatívnom výsluchu 5. marca 2002, keď vyhlásili, že sú ochotní *„uhradiť dlžnú sumu a to naraz, avšak v slovenských korunách“*. Na základe týchto skutočností sa potom podstatne mení aj pohľad na posúdenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzajú.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (prípravu a prevzatie zastúpenia 10. februára 2006, podanie sťažnosti 15. februára 2006 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu 28. apríla 2006). Za tri úkony vykonané v roku 2006 patrí odmena v sume trikrát po 2 501 Sk, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 7 503 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 6 002,40 Sk. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (3 x 164 Sk v roku 2006) v prípade jedného sťažovateľa tvorí náhrada trov za tri úkony vykonané v roku 2006 sumu 6494,40 Sk a v prípade dvoch sťažovateľov sumu 12 988,80 Sk v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Vzhľadom na to, že sťažovatelia si prostredníctvom svojho právneho zástupcu uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré vyčíslili celkove v sume 10 484 Sk, ústavný súd - keďže to nie je v rozpore s platnými súvisiacimi predpismi - im priznal náhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej výške, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2006